BÀI GIẢNG: QUAN HỆ QUỐC TẾ TRONG VÀ SAU CHIẾN TRANH LẠNH
CHUYÊN ĐỀ: THẾ GIỚI TRONG VÀ SAU CHIẾN TRANH LẠNH
GIÁO VIÊN: THẦY TRẦN THANH QUANG

MỤC TIÊU

✓ *Ôn tập kiến thức về Quan hệ quốc tế trong và sau thời kì Chiến tranh Lạnh.*

I. MÂU THUẪN ĐÔNG – TÂY. SỰ KHỞI ĐẦU CHIẾN TRANH LẠNH

Sự đối lập về mục tiêu và chiến lược giữa Xô – Mĩ:

+ Liên Xô: duy trì hòa bình, an ninh thế giới, bảo vệ thành quả của CNXH.

+ Mĩ: chống phe XHCN, chống phong trào cách mạng, mưu đồ bá chủ thế giới.

**** Hành động của Mĩ:***

- Ngày 12/3/1947, Tổng thống Tru-man khẳng định: sự tồn tại của Liên Xô là nguy cơ lớn đối với nước Mỹ => mốc khởi đầu của CT Lạnh.
- Tháng 6/1947, Mĩ đề ra và thực hiện *"Kế hoạch Marsan"*- Phục hưng châu Au
- Ngày 4/4/1949, Mĩ lập "*Tổ chức Hiệp ước Bắc Đại Tây Dương"* (NATO)
- Tháng 1/1949: lập Hội đồng tương trợ kinh tế (SEV) giữa các nước XHCN.
- Tháng 5/1955: lập Tổ chức Hiệp ước Vacsava – liên minh chính trị - quân sự của khối XHCN.

II. CÁC CUỘC CHIẾN TRANH CỤC BỘ THỜI CHIẾN TRANH LẠNH

- Chiến tranh Triều Tiên (1950 – 1953)
- Chiến tranh xâm lược Đông Dương của Pháp (1945 – 1954)
- Cuộc khủng hoảng tên lửa Cuba (năm 1962).
- Chiến tranh xâm lược Việt Nam của đế quốc (1954 – 1975).

III. XU THẾ HÒA HOÃN ĐÔNG - TÂY

- Ngày 9/11/1972, Hiệp định về những cơ sở quan hệ giữa Đông Đức và Tây Đức
- Năm 1972, Xô - Mỹ thỏa thuận hạn chế vũ khí chiến lược (Hiệp ước ABM, SALT-1) - Tháng 8/1975, Định ước Hen- xin-ki- tạo cơ chế giải quyết các vấn đề châu Âu.
- Tháng 12/1989, Xô – Mĩ tuyên bố chấm dứt Chiến tranh Lạnh .
- Cuối 80s – năm 1991, sự sụp đổ của CNXH ở Đông Âu và Liên Xô đánh dấu sự sụp đổ Trật tự I-an-ta.

***Nguyên nhân sụp đổ Trật tự thế giới hai cực I-an-ta**

- Chạy đua vũ trang khiến cả Liên Xô và Mỹ tốn kém, suy giảm thể mạnh kinh tế, buộc hai bên phải tự điều chỉnh, từng bước hạn chế căng thẳng.
- Sự vươn lên của các nước trên thế giới nhằm thoát khỏi ảnh hưởng của hai cực; tháng lợi của phong trào giải phóng dân tộc và sự ra đời của hàng loạt các quốc gia độc lập.
- Sự thay đổi trong cán căn kinh tế thế giới, đặc biệt là sự nổi lên của Nhật Bản và các nước Tây Âu.
- Xu thế hoà hoàn, toàn cầu hoà và ảnh hưởng của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ ba.
- Sự khủng hoảng, suy yếu rồi tan rã của Liên Xô - quốc gia đứng đầu hệ thống xã hội chủ nghĩa.

IV. XU HƯỚNG VẬN ĐỘNG VÀ SỰ HÌNH THÀNH TRẬT TỰ THẾ GIỚI TỪ NĂM 1991 ĐẾN NAY

- Giai đoạn 1967 – 1975: Căng thẳng, bất đồng do bối cảnh cuộc Chiến tranh Lạnh. Nhiều nước ASEAN tham gia khối SEATO và trở thành Đồng minh của Mĩ khi Mĩ đang tiến hành chiến tranh xâm lược Việt Nam.
- Giai đoạn 1976 bước đầu cải thiện - 1978: Quan hệ hai bên bước đầu cải thiện.
- Giai đoạn từ cuối 70s – giữa 80s: căng thẳng do sự kích động của các nước lớn liên quan đến *"Vấn đề Campuchia"*.
- Từ giữa 80s trở đi: đối thoại và hợp tác. Năm 1992, Việt Nam trở thành quan sát viên. Năm 1995, Việt Nam gia nhập ASEAN.
- Các quốc gia điều chỉnh chiến lược phát triển, *lấy kinh tế làm trọng tâm*.
- Xu hướng đối đầu dần thay thế bằng xu thế *đối thoại, hoà hoãn*. Quan hệ giữa các nước lớn luôn tồn tại các mặt hợp tác và cạnh tranh, tiếp xúc và kiềm chế, mâu thuẫn và đồng thuận.
- *Hoà bình là xu thế chủ đạo*, nhưng nội chiến, xung đột dân tộc, sắc tộc, tôn giáo vẫn diễn ra ở một số khu vực.
- Xu thế quốc tế hóa, *toàn cầu hóa* diễn ra mạnh mẽ: là quá trình gia tăng mạnh mẽ các mối liên hệ, phụ thuộc, tác động lẫn nhau giữa các quốc gia, dân tộc.



TP. Hồ Chí Minh (Việt Nam)



Tổng thống Donald Trump đặt chân vào lãnh thổ CHDCND Triều Tiên

- Trật tự thế giới đang hình thành theo xu hướng đa cực, nhiều trung taam với sự cạnh tranh của các cường quốc như: Mỹ, Liên minh châu Âu (EU), Nhật Bản, Trung Quốc và Liên bang Nga...

Mỹ	Vẫn là cường quốc số 1 thế giới. Với sức mạnh vượt trội về kinh tế, quân sự, khoa học, kĩ thuật,..., Mỹ có ảnh hưởng lớn nhất đến quan hệ quốc tế.
Trung Quốc	Vươn lên mạnh mẽ, vượt Nhật Bản (năm 2010) để trở thành nền kinh tế lớn thứ hai thế giới (sau Mỹ), sức mạnh quân sự không ngừng được tăng cường.
Liên minh châu Âu (EU)	Tiếp tục là tổ chức liên kết khu vực chặt chẽ trên nhiều lĩnh vực, có ảnh hưởng trên phạm vi toàn cầu về kinh tế, thương mại.
Nhật Bản	Tiếp tục duy trì địa vị cường quốc kinh tế, từng bước tăng cường sức mạnh về chính trị, ngày càng có ảnh hưởng trên trường quốc tế.
Liên bang Nga	Phục hồi mạnh mẽ, là một trong những cường quốc hàng đầu về quân sự, khoa học, kĩ thuật.
Ấn Độ	Trở thành cường quốc kinh tế, quân sự, khoa học, kĩ thuật,...; có ảnh hưởng lớn trong quan hệ quốc tế.